

"મનગામતી-મજાહ."

લખનાર

Received on

મજાહ મે. દાડવાલા

અને

District Magistrate

જિલ્લાગીર ન. પુનાવાલા.

Surat.

જાપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર:-

મજાહ મે. દાડવાલા.

૧. રાયજીવ રોડ-મુખ્ય.

જાપનાર:-ગોવિન્દજી હાજીભાઈ નાયક.

જાપવાન કેશીજી -શ્રી "અનાવિલ ખંધુ" પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ.

અમદાવાદની બાગીચા, ભાજીવાળી પોળ-મુરત.

સને ૧૯૨૬.

પ્રત ૧૦૦૦.

મિત્રોને આના.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૫૦૦૫ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ મનગામતી મજાલ

વિગય ૨ : ૬

ફક્ત બે બોલ.

મહેરબાન વાંચકો,

આજ કેટલોક વખત થયા, હમી કેટલાક ચોપાન્યા-
ઓમાં લખાણ કરીએ છીએ, અને તે હમારા લખાણોને
એક ચોપડીના આકારમાં બાહાર પાડવાની હમારી ઈચ્છા
હતી, અને તે પાક પરવરદેગારની મેહેરથી હમી આજે
તેમાં ફતેહમંદ થયા છીએ, અને આ હમારૂં ચોપાન્યું
પ્રીય વાંચકોને ગમસેચ એવી હમી આશા રાખ્યે છીએ,
હમારી આ પહેલીજ કૌશેસ છે, માટે બુલ હોય તો
દરશુજર કરવાની મેહેરબાની કરશેાળ.

લી. નમ્ર સેવકો,

જમશેદ મે. હાડવાલા.

અને

જહાંગીર ન. પુનાવાલા.

“ આખરે માનવીને એક દીન
ચાલી જવાનું છે. ”

૧

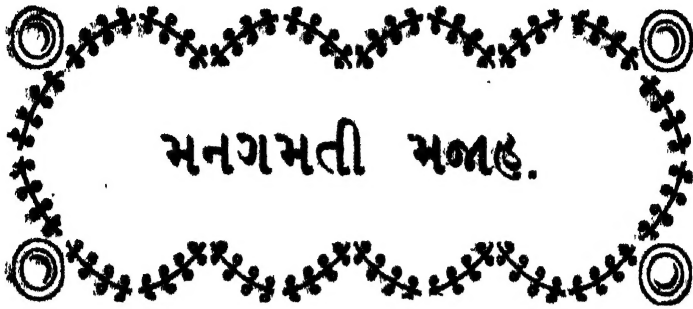
ખ્યાલ કર ઓ માનવી જ્યારથી તે જન્મ લીધો,
શું શું હુઃખો વેઠી તને માતપીતાએ મોટો કીધો,
માટે તૈયાર થા-ઓ બંદા તેમનું કરજ ફીટાદી દેવા,
પટક તારૂં બંદન ને કર તેમની સેવા,
આદ રાખજે જે તું કરશે તે તારી સાથ આવવાનું છે,
આખરે માનવીને એક દીન ચાલી જવાનું છે.

૨

કરે જે કંઈ નેહી તે કરજે પુર બરપુર,
સંભાલજે ન રહે તેમાં કંઈ બી કસુર,
અગરજો સો તારી નેહી તેમાં કરશે એક ખુરાઈ,
ખાતરીથી માનજે ધોવાશે તારી સઘલી બલાઈ,
માટે જાગ ઓ બંદા તને કચકંઈ કરવાનું છે,
આખરે માનવીને એક દીન ચાલી જવાનું છે,

આમીન ! આમીન !! આમીન !!!

“ભાઈ કે કસાઈ.”

પ, બસ મને ૧૦૦) રૂપીઆ આપ.”

“કદીપણુ તે બનશેજ નહિ.”

“આજનો છેલ્લો દીવસ છે હું તને આપી દેવશ.”

“હરામખોર, રેસમાં જવા એક

અરધી પણ હું આપશ નહિ, જા તારેથી થાઈ તે કર.”

“વારુ હું જોઈ લેવશ કે કોણ ફાવે છે.”

વાંચક આ ઉપલી વાતચીત મઝ ગામની એક ચેત્રીમા રેહવાં, ખુરશીદ અને રૂશતમ સાથે થાય છે. બંને ભાઈ એહનોના માબાપ નાહપણથીજ ગુજરી જવાથી રૂશતમને રેસનો લાખ લાગે હતો, અને તે છેલ્લી રેશની મીટીંગ હોવાથી પોતાણી એહન પાસે રૂપીયાં માંગે છે.

અંધારી રાત છે, રૂશતમ ઢાડથી તર થયેલો લેરમા લટર પટર થતો ઢાળલ થાય છે. અને પાછી ઉપલી પોતાણી બેઠન પાસે માંગણી કરે છે.

“પુરશીદ એ ગુસ્સાની અવેશમા રૂશતમને બે તમાચા મોઢા પર લગાવ્યા. આથી રૂશતમ ગરમ થઈ બેઠને પોતાણી મા જણી બેઠને ગાળઓથી વધાવી લીધી.

“હું તારૂં ખુન કરશ. તું મને કોણ શીખામણ દેનાર.”

રૂશતમ ઢાડની નીશાનમાં બોલ્યો.

“ચંડાલ, તને શરમ નથી આવતી આવી ગાળ દેતા, ‘હું કદી પણ તને આપનાર નથી. તને ૧૦૦) રૂપીઆ આપવા કરતા હું મરવાનું ભલું ઇચ્છું છું. ખુદા મને હીમટ આપ. મારા ભાઈને માટે મને આજે મરવા સીવાઈ બીજો ઉપાય કાંઈ મારે માટે રહ્યો નથી.” પુરશીદ કલગીરીને બોલી.

“ચુપ, મુંગી મરી મર નહિ તો.....”

“અરે પાપી આ દુન્યામાં જીવવા કરતા મરવું હું વધારે પસંદ કરું છું. એક ખરી પરવરદેગારની અને માઝ દબસની દીકરી છું, અને તેથીજ તને એક પૈધું હું આપનાર નથી કોણનું ભલું થયું છે કે તારું ભલું થનાર છે.” પુરશીદ બોલી.

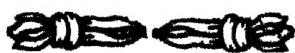
“પૈસા, પૈસા, પૈસાની આજે દુન્યા છે.” રૂશતમ બોલ્યો.

“તારેથી જે થાઈ તે કરી લે, અરધી રાતે તને આંધુ ધોંઝાણું કરતા સરમ નથી આવતી.” ખુદશીદએ જવાબ આપ્યો. “લે ત્યારે આ પૈસાને ખાતર બદલો ” આટલું બોલી ધસારાબંધ રૂશતમ એક હીચકારા માફક ખુરશીદના આગ પર ધસી તેણીનું ખુન કીધું.

“ઓહ-રૂશતમ-અંતે તેં મારો છવ લીધો-પકરો ઓહ રૂશતમ” આટલું બોલી તે લલી બેઠન આ દુન્યામાંથી ચાલતી થઈ.

રૂશતમ પણ મેક લની ગયો અને પોતે પણ શુસ્સાના અવેસમાં આપઘાત કીધો. “વાંચક આવી રીતે વાર્તાના “હીરો” અને “હીરોઈન”નો અંત આવ્યો છે. “ધન્ય છે ખુરશાદની માતાને કે તેણી એ આવી સપુત દીકરીનો જનમ આપ્યો.”

આમીન ! આમીન !! આમીન !!!

રાહદાવી:—(પ્રરીયાદ કરતા) માંચછ તમારા દીકરાએ મારા દીલ પર પાણી નાખ્યું.

માંચછ:—મુંવા પાણી નહી નાખે તો શું દુધ નાખે દુધ તે આવા મોઝવાદીના બખતમાં કયાંથી લાવે.

માસ્તર:—રૂશી તુને હીચતરી આવડેય કે ?

રૂશી:—હા સાહેબ વણી સરસ આવડેય.

માસ્તર:—ખોલ જોઉં ત્યારે, ડાબે વીલીયમ કયારે જન્મેલો.

રૂશી:—સાહેબ, તે મને ખબર નથી.

માસ્તર:—ચાલ, વાડ ખોલ જોઉં એ કયાં જન્મેલો.

રૂશી:—સાહેબ, મુવાવડખાનામાં.

x

x

x

માલેક:—નાટકના છેવટમાં તમોએ જેર પીવાનું લખ્યુંય તેને જડલે પીશતોલથી ઠાર ચાયચ એમ લખેા તો કીક.

લેખક:—વાડ સાહેબ, પણ તેનું કઈ કારણ.

માલેક:—કારણ કે છેવટ સુધી ઉંઘાઈ રહેલું લોક જાગતું થઈને ઘેરે જાય.

x

x

x

હીકરો:—માંચજી આજે મને કલાસમાંથી પાવલી મલી જે મે નહી રાખમા માસ્તરને સ્વાધીન કીધી.

માંચ:—મરૂરે મરૂ મારો કેવો ઇમાનદાર હીકરો.

હીકરો:—અરે ઇમાનદાર સાનો, પાવલી તરુન ખોટી હતી તેથી આપી, બાકી કોણ આપતે.

x

x

x

અનુભવી જહવેરી.

જેંઠાંગીર જંગભારી જહવેરીની દુકાને જઈ બોલ્યો.
એક બાનુનો હાથ શોભી રહે એવો દાગીનો મને જોઈએ છે.

જહવેરી:—બાનુ પરણેલી છે કે કુંવારી ?

જેંઠાંગીર:—છે તો પરણેલી, પણ કુંવારી કરતા વધારે
ઉફનાઈ અકરી કત કરી મરી જાય.

જહવેરી:—ત્યારે તો હું ધારૂંય તેણીને માટે એકજ
દાગીનો છે કે જેનાથી તેણીનો હાથ શોભી રહે ? પણ તે
મારે ત્યાં મલી નહિ શકશે.

જેંઠાંગીર:—તે વલી શું બા ?

જહવેરી:—એક આસુ હું બચ્ચું એક ગોલ ગોલ
ગોરો ગહનમદ્દર એક બાનુનો હાથ શોભાવનાર સઉથી
ઉત્તમ દાગીનો તેનું નાનું બચ્ચુજ છે, કે જે પોતાની
માતાનો હાથ શોભાવે છે.

જેંઠાંગીર:—ભાઈ, આ વાત મારી સુનાને આવીને
કેહશે તો બહુ ઉપકાર થશે. આલોની ટેક્ષીનું ભાડું
પણ હું જ ચુકવીશ.

તમને શું વાહલું ?

ગાયને વાહલું ઘાસ, પોપટને વાહલું મરચું;
 બીમારને વાહલી છાસ, માતને વાહલું બચ્ચું;
 દોરને વાહલી સોય, ઘેરવાલાને વાહલું ઘર;
 શેઠયાને વાહલો બોય, બધરીને વાહલો વર;
 છોકરાને વાહલી મસ્તી, ધોબીને વાહલાં કપડાં;
 સઢરાને વાહલી કસ્તી, સુથારને વાહલાં લાંકડાં;
 ઘડીઆલને વાહલા કાટા, સહીને વાહલો ખરીઓ;
 નીખ્યાને વાહલા ઢાટાં, ઘોરને વાહલો ઠરીઓ;
 ઘોડાને વાહલી નાલ, સીંહને વાહલું જંગલ;
 માછીને વાહલી જાલ, ખેડુતને વાહલું હલ;
 મોજને વાહલા ખુત, ખાધરાને વાહલી ભુખ;
 પાપીને વાહલો ભુત, માણસને વાહલું સુખ;
 ચુનાને વાહલું પાન, જંગલાને વાહલા તાર્થ;
 ધર્મને વાહલું દાન, ભીખારીને વાહલી પાઈ;
 હજમને વાહલી ઢાહરી, માટીડાને વાહલી ચાકરી;
 ઘાટાને વાહલી બાખરી, ખુઠાને વાહલી લાકરી;
 બંદુકને વાહલી ગોલી, લેખકને વાહલા લખાણ;
 બચાને વાહલી દોલી, મોટાને વાહલું માન;
 પારસીને વાહલા પપેટી, હિન્દુને વાહલી દિવાલી;
 બચ્ચાને વાહલી લખોટી, જાનારને વાહલી કવાલી;

“રમુજ ઉખ્યાણા.”

પગ છે મારા ચાર;
 નથી જનાવર હું ચાર,
 નરનારીને આપું આરામ,
 કહો તમે શું માફ નામ.

(ખુરસી)

જવાન પીચે બુઢા પીચે પીચે સઉ કોમ,
 હુ નહી હોવું તો દુન્યા જન દેય ખોઈ.

(પાણી)

આખો હહાડો કરૂ ઉઠવેટ;
 ઘામ ખાઈ ભરૂ હું પેટ.
 કેઈ મારે પગલે જને માલદાર;
 તો કેઈ થાય ખસ્તે ખુવાર.

(ઘોડો)

ધમ ધમ કરી હમેશ આઉ;
 અરધુ ગામ ઘસડી લાઉ.

(સ્ટીમર)

હીન્દુ મને અતી આપે આવકાર;
 પારસી જાંગલા આપે ધીક્કાર.

શરીર શોભાઉ સાઠા બે વાર;
કહો કોણ હું સમજી સાર.

(ધોતીયું)

બાર માસ હું લાગુ વહાલુ;
તેરમે માસે કરે મોઢું કાલું.

(કેલેન્ડર)

કરે હરે પણ જીવ નહી;
પીવુ પણ કદી ખાઉ નહી.
પગ પણ માણસ નહી;
આંખ પણ જોઉ નહી.

(મોટર)

માજીસ્ટ્રેટ:—(ફરયાદી મીસ ગુલાને) પેલા બદમાશ
કોરમા શોરાબએ તમને કીસ કીધેલી ?

મીસ ગુલા:—કોણ જાણે જેવી એણે કીસ કીધી,
તેવીજ હું બેસુધ થઈ ગઈ હતી.

x

x

x

દીકરા:—(રસ્તામા બાવાને) બાવાજી તમે પાસેની
ગુલા સાથે લવ કરોય તયારે મમાનુ પાકીને પોરો થાય
છે હં ?

બાવાજી:—ચુપ મુંગો રે, વરી કાસ્ત જાયચ કે નથી
જાલ્તો ત્યારે કેની ?

દીકરો:—પણ બાવાજી, હું કાં કાસ્ત ચાહુ છું, તમે તો
ઉલ્લતા “પંજબમેલ”ની માફક ચાલોચ.

x

x

x

કાવસ:—શેઠરાં હું જ્યારે સવારના ઉઠુંચ ત્યારે
સઉથી પેહેલો તારો મને વીચાર આવેચ, સ્વીતી.

શેઠરા:—એમ તો ઉપરનો કેકીબી એમજ કહે છે.

કાવસ:—પણ ત્હું તો કેકી કરતા ત્રણ કલાક અગાઉ
સ્વારે ઉઠુંચ, ડીપરી (લવ જોયો કે)

x

x

x

જમશુ જેનટલીમેન:—ખરશેદજી ખરખુચ હું તમારી
દીકરી પેરીનનો હાથનો ઉમેદવાર છું.

ખરશેદજી ખરખુચ:—બા તમારી લાયકાત છું.

જમશુ જેનટલીમેન:—હવે લાયકાતને કાયકાતની વાત
રહેવા દેવોની બાવા તમે પરણ્યા ત્યારે તમારી લાયકાત
શું ? તમારો બાપ સુધાર, ને માય મારા બપાવાને ત્યાં
રોતલી કરવા આવતી હતી.

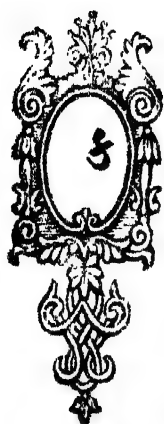
(ખરશેદજીએ વધુ સવાલ પુછવાનું માંડવાલ કરી,
ચૂપચાપ પોતાની પોરીને જમશુ સાથે પરણાવી આપી.)

x

x

x

જાહેર ખખરની અસર.

ચરાપતીના મોહલામાં આવેલી કમળખત
ખીલડીગમાં કાવસજી કમઅકલ નામે એક શેઠયા
રહેતા હતા તેવજી પૈસે પુર હતા, પણ જીવના
તો એવા મોટા હતા એટલે જ્યાં રૂપો ખરચવાનો
હોય ત્યાં દોરચું ખરચતા, તેવજી ૬૦ વરસના

એક ભર જવાન (?) શેઠયા હતા, અને ખીચારા બહુ
વીસરાઉ (તમારૂં ને મારૂં ખાઈ જાય તેવા) હતા તેવજી
પૈસે પુર હતા તો પણ નોકરી કરતા હતા, કારણ તેવજી
પાસે પૈસા હજી ન ઓછા હતા તેમાં ઉમેરો કરવા માગતા
હતા, તેવજી કોઈને ત્યાં ધામો નાખવાની બહુ ખુરી તેવ
હતી, (પણ કોઈ દાહડે પોતે કોઈને બોલવતા હતા નહી)
અને અધુરામાં પુરૂ તેવજી દારૂની પણ આદત હતી.

પ્રીય વાંચક કાવસજીની આટલી ઓલખાણ આપણે
બસ થશે.

દરરોજની માફક એક દાહડો કાવસજી સાંજે ચાર
બજારમાં વોક લેતા હતા ત્યારે તેવજી કોઈને સસ્તામાં
ઘડીઆલ વેચતો જોયો. તરતજ કાવસજી તેની આગલ
દોડ્યા, અને ચાર ઘડીઆલ સસ્તામાં વેચાતા લીધા, તે

લઈ તેવણુ જ્યારે ઘેરે આવતામા ત્યારે રસ્તામાં તેવણુનો એક દોસ્તાર મળ્યો.

“સાહેબજી કાવસજી કેમ કહ્યાં આલ્યા,” “ઘેરે” કાવસજી બોલ્યા.

“ઘેરે જવાનું કામ નથી આજે તમે મારી સાથે મારા ઘેરે આવો કારણુ આજે મારા નાલ્લા લીકરાનું વરસ છે” પેલા દોસ્તારે કહ્યું.

જેવું કાવસજીને જોઈએ તેવુંજ મળ્યું એટલે કાવસજીએ ખુશીથી હા કહ્યું, અને બંને જણે ઘેરે જવાનો રસ્તો લીધો.

કાવસજીએ જતાને વારજ દાડ સાથે અસનઈ કરવા માંડી, તે બાધું ત્યાં બેર, કાવસજી અઠંગ પીનાર હતા પણ આજે તો તેવણે દરરોજ કરતા એક બાટલી વધારે પીધો, કાવસજી તેવણે શું કીધું તે બરાબર સમજી ગયેલા હોવાથી સર્વેને:સાહેબજી કીધી અને ત્યાંથી વળે માપી ગયા.

લઠર પઠર કરતા તેવણુ ઘેરે આવી પુગા અને પેલા ચાર ઘડીઆલ કબટમાં નાખી ગોટલો લીધો.

બીજી સવારે તેવણુ લેટ ઉઠ્યા કારણુ તેવણે હજીન દાડ ઉતર્યો હતો નહી. અને જલદી જલદી તૈયાર થઈ એફીસ જવા નીકળ્યા, કબાટ ઉગાડી જોયય તો શું ? અફસોસ ? અફસોસ ? ચારમાનુ એક ઘડીઆલ શુભ, તરતજ

તેવણે આખું ગેર ઉઠુચત્તુ કરી ખારડમ. ગોડાઉન, ધોલ્યા
નીચે ભેયુ, પણ અક્સોસ ઘણીઆલ તો મલેજ નહી.

ઉપલા બનાવથી તેવણ નાશીપાસ થઈ ગયા અને દારૂ
ખાનારને ગાલો દેવા માંડી, પણ તેટલા તેવણે એક વીચાર
મુજ્યો કે લાવ “મનગમતી મજાહ”માં જાહેર ખબર આપુ
કહાચ નશીબમાં હશે તો મારૂ હલાલનું ઘડીઆલ મને પાછું
મલી જશે, આવા વીચારથી તેવણે નીચે મુંજબ જાહેર
ખબર આપી:—

“ખોવાયુ છે એક ઘડીઆલ જો કે મારા સારે નશીબે
બીજા ત્રણ ઘડીઆલો સહીસલામત છે, પત્તો લાવી આપ-
નારને ઇનામ આપવામાં આવશે.”

ઉપલી જાહેર ખબર આપવાથી શું થયું તે જાણોચ કે ?
બાહરવને પેલા ત્રણ ઘડીઆલો પણ, કબાટમાંથી શુભ થઈ
ગયા, કારણ જે માણસે પેલું એક ઘડીઆલ ચોરયું હતું,
તેના વાંચવામાં ઉપલી જાહેર ખબર આવી, અને ઉપલી
જાહેર ખબરમાં લખ્યું હતું કે ત્રણ ઘડીઆલ સહી સલામત
છે તે શુભ કરી ગયો.

આખરે કાવસણ ચાર ઘડીઆલ તેમજ જાહેર ખબરના
પૈસા ગયા તે માટે બલાપો કરતા બેઠા.

તો!—“ખોદાખમસ” નાટકની જે ટીકીટ આવેલી છે.
તેણી!—વાહ! ત્યારે મબહ પડશે, હું કપડા બદલવા
જાઉં કે ?

ત!—હા, દીયર, જલદી કર, ટીકીટ આવતી કાલની
છે હંઅઃ (જાણનાર ધણી)

x x x
મમા—દીકરા નોશીર તું તારા મમા પપાને માન
આપતાં શીખશે તો આગલ ચાલતાં સુખી થશે.

નોશીર!—પણ મમા, પપાજી તો એમ કેહતા તા
કે એવાં ખુરાં લોકોની સંગત કરચે નહિ ?

x x x
માસ્તર—જલ દુનીયામા કેટલા ખંડ છે.

જલ—સાહેબ, ત્રણ.

માસ્તર—જોલ જોલ.

જલ—લોખંડ, પાખંડ, અને શીખંડ.

x x x
એક—હોસ્પીટલનો બીમાર એટલે શું ?

બીજો—નવા શીખાવુ ઢાકતરો માટે રમવાનાં રમકડાં.

x x x
શોલી:—હીલ્લા, લે આ એંગે જમેત રીંગ.

હીલ્લા:—વહાલા, એ જોલ કાંઈ છે ?

સોલી !:—જેમ તારા પ્યારની ચરૂઆત નથી, તેમ મારા પ્યારનો અંત નથી. માટેજ હું આ ગોલ રીંગ લાવ્યો છું.

x

x

x

મેહતાજી:—(અહીંને) અલ્યા તું હમેશનો ઓમ ઢાંડા બોલ જેવો રહિ ગયો, ઘરે કાંઈ વાંચે છે કે ?

અહીં:—હાજી, બરાબર વાંચુ છું સાહેબ,

મેહતાજી:—શું તારૂં કપપાલ.

અહીં:—નહિ સાહેબ “મન ગમતી મળાહ.”

x

x

x

દીકરો:—(હાંતના ડાકટરને ત્યાંથી આવીને) માયજી ડાકટરને ત્યાં હું ખીલકુલ રડ્યો નહીં.

માયજી:—મરે મરે મારો ઘણોજ ડાહ્યો દીકરો. પણ દીકરા હુબતો દાત ડાકટરે પાર્યો કેની ?

દીકરો:—નહી માંયજી દવાખાનામાં ડાકટર હતાજ નહીં.

x

x

x

માસ્તર:—જેવ છોકરાઓ તમને કેાઈ દહાડો કેાઈ તમાચો મારે તો તમે તેને પાછો મારતા નાં, હવે સોલી બોલ તુંને કેાઈ તમાચો મારે તો તું શું કરે ?

સોલી:—સાહેબ તમે પાછો તમાચો મારવા ના કહેવોચ તે હવેથી હું લાત મારશ.

x

x

x

નાટકમાં નાટક.

ઝામથી આવેલા આલીકુદ્ધ દીવાલીને હાહડે પહેલ વહેલા નાટક જોવા ગયા. નાટકના એક સીનમાં એવું દેખાડ્યું કે કેટલાક ચોરો એક સાહુકારના ઘેરમાં દાખલ થઈ તેની તીજેરી ફાડે છે, એ સીન જોતા સાથે આલીકુદ્ધ મોટે સાદે બખાલી ઉઠ્યાં “ મુવાઓ આજે સારો રૂસપરને હાહડે પણ તમે લોકો ચોરી કરી મરોચ, બરીઓ તમારા લોકનો અવતાર.”

(નાટકમાં હસાહસ.)

x

x

x

પેસી:—રૂશી કેમ આજે હલગીર કાંચ.

રૂશી:—મને જોતીશો કહ્યું કે મારી બધરી થોડા હાહડામાં મરી જશે.

પેસી:—(સધીઆરો આપતા) પણ જોતીશો કંઈ ખરું કહેતા નથી.

રૂશી:—હું તે બાણુચને તેથીજ હલગીર છું.

(ધણીઆણી કેવી હસે.)

x

x

x

“રમુજી ઉખ્યાણુ.”

મરમીના દીવસમાં મને સરવે જણ કહે ચાહ,
પણ ઠંડીના દીવસમાં મારી કોઈ ન લેય દાહ.

(પંખો)

માસ્તરોને હું બહુ ફાહલી લાગુ;

પણ છોકરાઓને અંકારી લાગુ.

(નેતર)

આખો દાહડો વેઠ કરી, બોલે ઉચકું મણ બાર;

તો પણ હું હમેશ ખાઉ છું ધણીનો માર.

(બળદ)

રમત જમત ને મારામારીમાં હું લાગું કામ;

ત્રણ છે મારા અક્ષર કંઠા શું માફે નામ.

(મેદાન)

હું છું નારી જાતી અને રંગે કારી;

તો પણ હું લાગુ છું સરવને ખ્યારી,

(છત્રી)

x

x

x

x

માસ્તર—(નોકર વીશે સમજાવતા) બોલ સોહરાબ
શુભામ એટલે શું ?

સોહરાબ—સાહેબ રમવાનું એક પાનું,

x

x

x

x

“વેપારમાં વધવાના નીચમો.”

તમારૂં દરેક કામ ઘણીજ સંભાળથી હોંસથી સો વાર વીચાર કરીને કરજો. હમેશા આગલ ને આગલ વધવાની કોશેશ કરજો. જોખમની વખતે સખુરીથી કામ કરજો. જીંદગીની લડાઈમાં હીંમતવાન બનજો. કદી જીદુ બોલતા ના નહારા માણસો સથ કદી પણ જોલખાણ પાડશો ના. તમો જેટલું જાણો છો તેનાથી વધારે તે ધરાવો છો. એવું તમે કદી અબીમાન કારણ કરતાં ના. તમારૂં કરજ જલદીથી ફીટાડી નાખજો. ખરે માર્ગે તમારો પૈસો કેમ વાપરવો, તે શીખજો. કેફી વસ્તુથી દુર નાહસજો. તમારો વખત સારી રીતે ગાલજો. તમારા નસીબ પર કદી પણ બરોસો રાખતા ના, દરેક જણ સાથ સ્ખયતાથી વરતજો. કદી પણ હીંમત ખોતા ના મુશકેલીમા આવી પડે ત્યારે ઝેર ખાઈ જીંદગીનો અંત લાવવો એ સઉથી ખરાબમાં ખરાબ પગલુ છે, સેવતે તમે મેહનતથી કામ કરો, અને ખચીતજ તેમા તમાને ખુદા ફતેહમંદ બનાવશે.

“શીખામણુનો સમુહ.”

ખાણી તરફ દયા, વહીવતે માન અને ખૂદા તરફ ચાહ બતાવવામાં માણસની મોટાઈ છે. લોભ, લાલચને થોકડે મારવી. બદગોઈ, ઐવકાઈ, અને ઘાતકીપણુ ધીકકારો દોલત કાંઈ લઈ જનાર નથી. દુખ, મરણ, અને શોક (દીલગીરી) કોઈ માટે થોભતું નથી. ઠઠા મશકેરી ને ખુશામતથી ચેટીને ચાલવું. ખરી મરદાનગીરી, વફાંદારી, અને ભલાઈ સંજત મુશ્કેલ છે, ભક્તિ, પ્રેમ, અને શાંતી માટે પ્રાર્થના કરો.

x x x x

રાહદારી—તમારા છોકરાએ મને પથરો માર્યો.

માયજી—પણ તે પથરો તમને લાગો.

રાહદારી—નહીજી.

માયજી—ત્યારે એને નહી માર્યો હશે એ તો મારે તો માંથુજ ફેરી નાખે.

x x x x

રૂશી—માહુરા બાવા મને કોઈ દીવસ ધમકાવતા નથી.

જસી—ત્યારે તારા બાવા ગરીબ હોશે ?

રૂશી—અરે નહીરે, ધમકાવતા નથી પણ હમેશ નેતરથીજ બાન કરેચ.

સે લ માં શા હ દી.

રાખજી દુમસયા પઈસે સુખી પણ કંજુસ
હતા. તેવજુ પોતાના ઘણીઆણી તેમજ
એક પુરી દોલત સાથે ગોવાધ્યા ટેંક
ઉપર રહેતા. દોલત (૧૯) વરસની ખુબ-

સુરત ને એશકી કુમારીકા હતી તેણી અવારનવાર દોરાખજીને
પતાવી સમજાવીને કાંઈ કાંઈ બાકાને પછસા ઓઠાવ્યા
કરતી હતી દોરાખજીને તેણીની આ આદત બીલકુલ પસંદ
હતી નહીં દોલતને વાંચવાનો ઘણો શોખ હોવાથી તેણી
ઘડી ઘડી પોતાના પપાને કાંઈ પણ પેપરના ઘરાક થવાને
કાલાવાલા કરતી હતી પણ તેવજુ ધારયું કે પેપરમાં અવર
નવર સેલોની જાહેર ખબર આવે છે તે જો દોલતના વાંચ-
વામાં આવશે તો દોલત હાલમાં જેટલા પછસા ઓઠાવેરા
તેથી વધુ પછસા ઓઠાવશે.

‘પપા દીયર જોવની પાસેના દીનબાઈને ત્યાં “જામે” “કચસર” એવા કેટલા પેપરો આવેચ તમે કહો તો દીનબાઈને ત્યાંથી મંગાવીને વાંચુ ?’

“નહી દીકરી ખીજાઓને ત્યાંથી મંગાવીને નહી વાચ્યે એક તો છોકરીઓનાં લેખાં નાણાં ને તેમાં વાંચ વાંચ કરે તો જલદીથી આગરી ચસકી જાય ?”

“પણ પપાજી દીનબાઈ તો વરસોથી વાંચેચ તે તેવણની તો આગરી ચસકી નહી જતી ?”

હવે તેવણ શું જવાબ આપે ?

એક સાંજે દોહત કોણાએ વોક લેતી હતી ત્યારે તેણીની સહી દીનબાઈ મલી, થોડો વાર બેઠ જણે ટાહેલા તપ્પા ચલાવ્યા પછી દીનબાઈએ પુછ્યુ “કેમ, પપેતી માટે શું ખરીદ્યું ?” દોહત તો મોઢું જોતીજ ઉભી રહી, “ઉઠું કંઈબી નહી ?”

કેમ પછી ક્યારે ખરીદવાની છે ? ઇસાઅલીને ત્યાં સેલ ધમકુકાર ચાલુ છે ને ?

“પણ દીનબાઈ સેલ તો હજુ ન ચાલુ રહેસે કેની ?” આંધ પડી જતાં દોહતે પુછ્યું.

“અરે સેલ તો રવીવારે બંધ થવાનું છે, પણ સેલવાલાએ કહેલી તારીખે ક્યાં બંધ કરેછ ? એટલે તારા હાથમાં

હજીર ચાર પાંચ દીવસ છે ? તારા પપાને સમજાવીને કંઈ પણ લેજે.

ખીજ સવારે દોલતે ખિતાના પપાજીને વૃથા “ પપાજી હું સેલમાં જાઉં કે ? ”

પપાજીએ દોલતને સાફ ના પાડી.

“ સેલમાં કાંઈ નહીં જાઉં ? મેં તો મારી સહીને કહ્યું કે મારા પપા હાજર કેહશે ને હું તુંને કાગલ લખી જણાવશ તે દહાડે મને સેલમાં મલજે.”

પપાએ મોહ કુમલાવ્યું અને સેલમાં જવાના ગેરફાયદા ઉપર ઉપર એક નાનું લેકચર આપ્યું, અને પછી જીવ પર જોરાવરીએ કહ્યું.

“ લે આય દશ રૂપ્યા.”

“ દશ રૂપ્યામાં તે શું આવશે પપાજી ” દોલત બોલી.

“ દશ રૂપ્યામાં તો છ સાત દીવસની બજાર થાય, ફીકરા.”

“ જાવોબા ? હવે થોડા રૂપ્યા વધારે આપોની ? ”

“ લે આય ખીજ દશ રૂપ્યા ને જજે-બસ હવે ? ”

દોલત હવે સેલમાં ગઈ જ્યાં તેણીના કહેવા મુજબ સીનબાઈ કિમા હતો.

બંનેને માલ ખરીદતાં લગભગ છ વાગ્યા તેથી બંનેએ વીચાર કીધો કે મોડું થયલું હોવાથી, એક ટેક્ષી કરી લઇએ, આવા વીચારથી એક ટેક્ષી બોલાવી.

બોલ બોલતામાં તે ટેક્ષી ગોવાડ્યા ટેંક પર જવાને બહોલે વરલીના નવરે રસ્તે નીકળી ગઇ, અંબાણા રસ્તાએ બેઠું તેણીએએ ગભરઇને બુમો પાડી. રસ્તે જતાં એક પારસીના છોકરાએ આ બુમો સાંભલી. નશીબ સંભોળે એજ કટોકત ઘડીએ રસ્તો સમરાતો હોવાથી તે રસ્તો બંધ હોવાનું બોડું વંચાયુ એટલે મોટર થોભાવવીજ પડી.

થોભેલી મોટર આગલ તેજ પલે પેલો જવાન પારસી બીજા બે રાહદારીઓની મદદ સાથે ત્યાં આવી લાગ્યો, તરતજ બંને બાઇઓને ટેક્ષીમાંથી ઉતારી ટેક્ષીવાલાને પોલીસને સ્વાધીન કીધો.

દોલતને દીનબાઇ તે પારસીનો ઉપકાર માનવા લાગ્યાં ને પછી કહ્યું કે “જો આજે તમે વખતસર ન હોતે તો હમો બેઉ જણની આખરૂં લુટાતે”

પછી દોલતે તેવણનું નામ ઠામ પુછ્યું, તેવણે પોતાનું નામ દારબશા કહ્યું, “હું ખેતવાડી ૧૪ મી ગલીમાં રહું છું,” દારબશા દોલતને ઓલખતા હતા ને તે ક્યાં રહે છે તે પણ જણતા હતા, તેથી તેવણે દોલત પાસે સરનામું

માગ્યું નહીં, દોલતે પોતાના પપાજીને મલવા કાલે દારખને બોલાવ્યા ને તેવણે ખુશીથી હા, કહ્યું.

તેઓ ઘરે પુગા પછી બુઢાજીએ કહ્યું “જો તુ મારું કહ્યું મારી સેલમાં નહીં જતે તો કઢોળી આવો બનાવ બનતે નહીં” બીજે દીને દારખ દોલતને ત્યાં મલવા આવ્યો દોલતે પોતાના પપા, સાથે ઇન્તોડયુઝ કરાવ્યો, પપાએ જેવો જોઈએ તેઓ કાલના બનાવ માટે ગરમાં ગરમ ઉપકાર માનવાને બદલે ઠંડો આવકાર આપ્યો, પણ દોલતે તો કલાકેક તેવણીજ સાથ વાતો કીધો, ટુંકમાં દોલત તેવણે ચાહે છે, જે વીશે તેણીએ પોતાના પપાને કહ્યું, પણ પપાજીએ તો એક અઘોર ડોસાભાઈને પોતાની સાથ ચહાલી કરવા માટે નકકી કરી રાખ્યો હતો. તેથી તેવણુ છછણી પડયા અને દોલત માને એમ નહીં લાગતું જોઈને ડોસાભાઈ સાથે મલ્લી જઈ કંઈ હીકમત કરવાનું ગોઠવ્યું.

ડોસાભાઈને દારખ એકજ બેંકમાં નોકરી કરતા હતા. ચૌડાં દિવસ પછી દારખ શીકનેસને લીધે ગેરહાજર રહ્યો, તે તકનો લાભ લઈ દોલતના પપાની શીખવણી મુજબ ડોસાભાઈએ ન જણાય તેવી રીતે દારખના ચોપડામાં આકડાઓની ફેરફાર કરી કેટલાક રૂપ્યા ઉચાપન કીધા, અને તેનો આશપ દારખને માથે ચોંટાડ્યો, દારખ જ્યારે

શીકનેસમાંથી ઉઠી બેંકમાં પાછો પ્રથો ત્યારે પોલીસ પાસે તેને પકડાવ્યો.

તે પછી હોલનને તેના પપાએ દારબ બદમાશ હોવા રીશે જણાવી ડોસાભાઈ સાથે પરણવા ઘણુ બી સમજાવ્યું પણ તેણી એકની બે થઈ નહી. તેણીએ કહ્યું મારો દારબ એવું કામ કદી કરેજ નહીં, છતાંબી ગમે તે થશે તો બી, હું તો એની સાથેજ પરણુશ.

તપાસ ચાલી જે દરમ્યાન જણાયું જે બેંકના ચોપડામાં ફેરફાર કરેલા અક્ષરો દારબના નહી પણ કોઈ જુદાજ માણસના હતા, અને દારબની સીકનેસ દરમ્યાન કોઈએ આ કામ કર્યું હતું એમ પુરવાર થવાથી દારબને શકનો લાભ આપી છોડી મુક્યો, કોર્ટના ચુકાદાથી ડોસાભાઈ પોતાનું પાપ કુટવાની ધાસ્તીથી માંદો પડ્યો, હોલતના પપા બી ઉપલા કોર્ટના ચુકાદાથી ચાંઈ પડી ગયા અને ખુદરતની સરજત આગલ કાંઈ વલવાનું નથી, એમ માની દારબ ને હોલતના લગન એકમતથી કરી આખ્યાં ને તે દીનથી તેવણ કંજુસપણુ છોડી દઇ સુખ શાંતીથી જીવે શુભરવા લાગ્યાં.

ધણીઆણી—(ધણી આગલ ઢાહી થતા) વાહલા મે
આજે સ્વપ્નામાં જોયું કે તમે મને એક સારી અપાવોચ.

ધણી—કોણે ત્યાંથી વાહલી ?

ધણીઆણી—ઇસાઅલીને ત્યાંથી.

ધણી—વારૂ ત્યારે હું સ્વપ્ના ઇસાઅલીને પૈસા
આપી આવશ.

x

x

x

x

સાવક—(પાસેના ભાડુત સુનાબાઈને) સુનાબાઈ હું
કોણના જેવો લાગુચ મમાના જેવો કે પપાના જેવો.

સુનાબાઈ—બેઉના જેવો

સાવક—તે કેમ ?

સુનાબાઈ—મમા જેવો કમજાન ને પપા જેવો જીકો.

x

x

x

x

શીક્ષક:—(છોકરાને) એમ ધાર કે મારી પાસે ૨૫)
હજાર રૂપીઆનુ ઘર છે ને એવા છ ઘર મારી પાસે
હોય તો તે સઘલાં ઘેરના કેટલા રૂપીઆ થાય !

છોકરા:—બાપરે દોઢલાખ રૂપીઆ તમો લાવીયા
ક્યાંથી ? તમારો પગાર ફક્ત ૩૦ રૂપીયાનો છે કાંઈ છેલ્લા
હુલ્લમ લુટ જીટ ચલાવી હતી કે !

x

x

x

માસ્તર:—છોકરાંઓ ? કાંઈ અકસમાતથી બન્યું હોય તેનો એક હાખલો આપો.

પેશી:—સાહેબ, મને આવડે છે.

માસ્તર:—બાલ જોઈએ !

પેશી:—સાહેબ, અકસમાત એવો થયો કે મારાં મમા અને પપાના લગન એકજ દીવસ એ થયા.

x

x

x

બે સી ચોરાવાલા દોસ્તો રેસની સહેલ કરવા નીકળ્યા એક ત્રીજો આદમી આમાથી ધકકા મારી પસાર થઈ ગયો. એક દોસતએ બીજાને કહ્યું એ માણસ જંગલી જેવો જણાઈ છે જોયું આપુંને ધકકો મારી તે આલ્યો ગયો તેને મળહ ચહાડવી જોઈએ.

બીજો:—એને તો અત્યાર અગાઉની મળહ મલી ચુકી છે કારણ એનો ઘડીયાલ છેડો મારી પાસે આવી ગયો છે.

(ચીચોરાવાલા કે ખીસા કાતરૂ વાલા !)

x

x

x

માસ્તર:—બાલ કેકી ૧૯૨૧ ના સાલમાં શું બનાવ બન્યો હતો.

કેકી:—સાહેબ તમારા ઉપર ઘેરવાલો તાચ લાવેલો તે તમે મુંબઈ છોડી થોડો વખત ગામ નાહસી ગયા હતા.

(માસ્તરનુ કોઠું ભોંધ.)

x

x

x

ડાકટર:—પૂલી તારી જીભ ઢેખાડ જોઉ ?

ફલી:—નહી બા હું નહીં ઢેખાડુ.

ડાકટર:—કાંય ?

ફલી:—કારણ કે કાલે મેં મારા માસ્તરને ઢેખાડીતી તે તેવણે મને નેતર નેતરે માર્યો.

x

x

x

પપાજી:—દીકરા પેસી તને સરમાઉ જોઈએ કે તારી નાની બેન કેટલા બધા ઈનામે અને સરતીફીકિતો જીતી આવીય,

પેસી:—પણ પપાજી એમ તો મારી પાસે બી એક સરતીફીકિત છે.

પપાજી:—(ખુશ થતા) છે સરતીફીકિટ શાની છે વાર ?
પેસી:—મને રુદ્રમાંથી કાઢધી મુકયો તેની છેની.

x

x

x

મીનુ:—જહાંધીર આપશે હોસ્ત બલ કેમ છે,

જહાંગીર:—મબહમાં, હાલમાં તોતે ટેક્ષીમાં પ્રેય.

મીનુ:—વાહ ત્યારે તો એનું નશોબ કર્યું.

જહાંગીર:—નહીરે એતો ટેક્ષીનો સોપર છે.

x

x

x

ધણીઆણી:—વાહલાં હું ધારૂંચ કે તમે મારી સાથે
પરણ્યા પછી એક બી ગુણા કીધો નથી.

ધણી:—હા પણ મેં છેલ્લો ગુણા એજ કીધો કે હું
તારી સાથે પરણ્યો.

x

x

x

મેજસ્ટ્રેટ:—તે આંચ મોટર કાય ચોરી.

બંધવો:—સાહેબ મને મારવાડીને પૈસા આપવાના
હતા તેથી.

મેજસ્ટ્રેટ:—તે આંચ મોટર ચોરી તેથી હું તુને ૨૦૦
ફાંટ કરૂંચ,

બંધવો—વારૂ સાહેબ, મોટર વેચી પહેવે ફાંટ બરસ
ને પછી મારવાડીને આપશ.

(બંધવો હોશીયાર તો બરો.)

+

=

+

“પરેગા જખ બુજેગા”

“ઝોહુ બચાવો કોઈ, ગરીબની હાલ લેવો”

“હરાઈવર, મોટર થોભાડ,” તે જવાન મોટરમાંથી બોલ્યો. અને પોતાની મોટરમાંથી નીચે ઉતરી બેઠો છે, એક જવાન નારીને ફસડાતી, “તું કોણ છે, અને તું રડે છે કાંઈ,” તે જવાનએ પુછ્યું.

“શેઠ, માડું કાંઈ સગુ વાંહલું કોઈ નથી. અને હું આ તમારી મોટર નીચે આવી ગઈ છું.” તેણી બોલી “વાડ તમારું નામ શું,” તે મગરૂખીથી બોલ્યો.

માડું નામ આલુ આઈ બારા છે. તમારું નામ શું.” “મા હું સર પેસોતનજી પટેલ Bart. નો નખીરો છું” તે બોલ્યો અને આલુને ઉંચકી ઓટરમાં મુકી આગલ હંકારવા કહ્યું.

આલુ એક રપ) વરસની રંડાયલી છોકરી હતી, રંડાયલી હતી, છતાં તેણીમાં કુંવારી પણાની Bauty હતી, તેણી ગરીબ હતી, અને તેથીજ તેના ધણીનું મરણ થોડાકે મહિના પર થયું હતું. સર પેસોતનજીનો નખીરો શોરાખ એ B. A. ની દીગ્રી મેલવેલી છે, અને આસરે ૩૨) વરસ નો જવાન ગરબેલો છે. અને એક છોકરીનો પીતા છે. આ

આ વાત ચાલે છે, ત્યારે તેના માય; ખાવા, ધણીઆણી અને છોકરી માથેરાન હુવા ખાવા ગયા છે, અને શોરાખ અટિ મુંબઈમાં પોતાણા Shipping ના ખીસનેસમા ધ્યાન આપે છે. આ તકનો લીલ લઈ તે આંલુને પોતાણાના “મલખાર મીનોરા”મા લઈ જાય છે.

x

x

x

“ આંલુ, તું કેમ છે? તારી તગીયત કેમ છે. ” શોરાખ તેણીનું માંથું પસવારનાં બાલ્યો.

“શેઠજી, મને કાંઈ નથી, હું ક્યાં છું, તમારે ત્યાં કેઈ બાઈ માણસ નથી.” તેણી બોલી.

“ તું ગભરા ના હું તારી બરોબર માવજત કરસ.” શોરાખ બાલ્યો “નહિ બસ મને જવા દેવો. મારૂં આ ઘેરમા કાંઈ કામ નથી. ” તેણી આંખમાં આંસુઓથી બોલી “તું હમના તો અંહિ રહે પછી હું તને લઈ જવશ. ” શોરાખએ પોતાની ધ્યાનત બગાડતાં બાલ્યો.

“શેઠજી, તમારા કેહવાથી હું આવતી કાલે જઈશ, જરા મને પાણી આપશો,” તેણી અચરતીથી બોલી.

શોરાખએ ટેબલ પરથી તેણીને પાણી આપ્યું, પાણી પીવા તેણીએ પોતાણી આગલી પાછલી શોરાખને કહિ સંભલાવી

x

x

x

x

શેરાળ આ છેકરી પર એટલો દીવાતો બનતો ગયો કે તે પોતાણી પરણેતર પર પણ કાગળ લખવાનું વીસરી ગયો અને આખો દીવસ ઘેરે બેસી આંધુ સાથે પયાર કરતો હતો. ધંધો પણ નરમ ચાલતો હતો. “એહ આંધુ હું હજીન કુંવારો છું અને તું રંડાયલી છે તે છતાં હું તને ખરા દીલથી ચાહું છું.” સેરાળ જુઠ્ઠું બોલ્યો.

“સેરાળ”

“ નહિ બસ મારૂં આજથી નામ સેરાળ જ નહિ પણ “લવ” “ વારૂં, મારા લવ, પણ તમારા પપા અને મમ્માં objection લેસો તો હું ક્યા જવશ.” તે ઠગારી છેકરી બોલી, અને સેરાળની છાતી પર પોતાણું થંડું માથું મુક્યું, સેરાળ એ આ તકનો લાભ લઈ તેણીને ચુંબનથી વધાવી લીધી, તે લોક તો બસ ચાર ચોખ્ખાં છંતાવાની રાહ બેતા હતા, તે એટલામાં શેરાળ તાવથી પટકાયો, તે છતાં પણ તેણે પોતાણી ધણીઆણી અને માત પીતને કાંઈ જણાવ્યું નહિ. થોડાક દીવસ બાદ તે લોક એ સુરત નાસી જઈ લગન કરવાનો તાગડો રસીયો સુરત જવા અગાજ તેને પોતાણી પરણેભર પરતાર કીધો કે:—

“ Going for Ahmedabad—Will soon return,”
do not be afraid of me; remember me, dear
“Lohl”

આવી રીતે પોતાણી ધણીઆણીનું રજીયા તોઠનાર સોરાબએ જુકો તાર કીધો. જ્યારે તેણીને તાર મલ્યો ત્યારે ત્યારે શું તેણીએ માફ માન્યું ! આહ ! ખચીતજ તેણીએ ખરૂં માની ગુપચુપ બેસી રહી હિમતવાન છતાં કમ અકબી

x

x

x

ધમ, ધમ કરતી તે લોકની ટ્રેન ચાલી ફરસત કલાસ માટે લોક બેઠેલા અને કોઈ નહિ જોય તેમા can be seen at every moment” પણ ખચીતજ તે લોક તને ટીકીટ ઈન્સ્પેક્ટર disturb કીધા. જેમ સ્ટેશન કુદાવતી ગાડી મઠ, તેમ તેમ તે લોકનો જીવ અધીરો પડતો ગયો અને “સુરત”ના સ્ટેશન પર ગાડી આવી પોંહચી. “ઉતાવળથી આખા ન પાકે” તેમ આંલુ ઝડપથી ઉતરવા જતા તેણીનો કુમલો પગ સડી ગયો. અને તેણીનો પગ મોચડાઈ ગયો. દુરત તેણીને ઉંચકી ડોક્ટર મીસ્ત્રીની ચારવાર હેઠલ ત્યાં ઘરમ સાલમા લઈ જવામા આવી ખીજે દીવસ એ “બહે”મા ખબર આવી કે “સર પેસ્તનજી પટેલના નખીરા સોરાબના ધણીઆણીને સુરતમાં અકસ્માત’ અંતે સોરાબએ તેણીને પોતાણી ધણીઆણી તરીકે ઓલખાવી ખરી જ્યારે શી રીત (સોરાબની ધણીઆણી)એ વાંચ્યું ત્યારે તેની મુંબઈ આવી “ઓહ લવ, માફ આવી બન્યું બહુ દુઃખે છે. ઓહ આકરાં આવે છે, ડોક્ટરને બોલાવો” આલુ કલગીરીને બોલી.

“ઓહ, આંહુ તું થોભ હુ બોલાવુ છુ” શોરાબ રહતો રહતો બહાર જઈ દોક્ટર મીઝીને બોલાવી લાચો દોક્ટર એ તો જીવવાની આસા મુકી દીધી છતાં “Hoping against hope” યાદ રાખી ઇનજેક્શન આપ્યુ, અને પોતાથી બનતું કર્યુ અને શોરાબને રહતો નરમ પડયો. એટલામા ખારણા પર ત્રણ તકોરા પડયા, અને દોક્ટરએ ખારણુ બોલ્યુ અને શીરીન અંદર દાખલ થઈ, શોરાબ એકદમ ગભરાઈ ગયો અને પોતાણી ખેરી પાસે પળે પડયો.

“ઓહ, શીરીન તું મને માફ કર, હુ દીવાનો બની ગયો, અને આવુ કામ કર્યુ છે.” શોરાબ ઠરઠર ધુજતા સાદે બોલ્યો.

“ઓહ ! મારાં લવ, મને મલ, બસ માફ આવી બનુ મને ખુદા બોલાવે છે ઓહ ! ખુદા, મારા શોરાબને મારી જેવી બીજી કમીની ધણીઆણીના આપતો એનુ ભલુ કરજે, ઓહ ખોદા ભલુ કરજે ઓહ હું ચાલી” અને તેણીએ પોતાણી જીવનો આવી રીતે અત આણ્યો તેણીની લાસને મુખઈ લાવી “મલખાર મેનોર”માથી અવલ મંજલ પહો-ચાડવામા આવી હતો.

શોરાબને આથી જખરદસ્ત ફટકો પડયો, અને દોસ્ત સગા વાહલામા પણ હીણવામા આવ્યો પણ તેનાથી વધારે

તેને પોતાના બાપના ઘેરમાથી ધણીઆણી અને છોકરી સાથે બહાર જવું પડ્યું પણ આખર કરે ને માતા, માતલાં ઉર વરસ સુધી માતાની ગોડમા રહેલો દીકરો અને ધણી-આણી અને છોકરીને પાછા બોલાવવામા આવ્યા હતા.

શીરીન એક ખરી ધણીઆણી તરીકે વફાદાર રહિ, અને તેને માફ કીધો, અને તેને એક ‘Thorongl gentleman’ બનાવ્યો. સવ સાડ તેનું સેવટ સાડ.

ઢીંગા મસ્તી.

ચોરો આયા કરવા ચોરી, ખાઈ ગયા દારની પોરી,
પોરી લાગી તદન મોરી, ચોરી ગયા ખુતની જોરી.

+ + +

મે જોયો રસ્તો ઘોરી, ત્યાં ચાલતીની એક પોરી,
ઉતી મજેની ગોરી ગોરી, મન થાય જાઉં દોરી દોરી.

+ + +

બમન બબરચી ઉતો બતકો ખાધે મરતો રેશમી કટકો,
મચ્છરે માર્યો જોસમાં ચટકો, તે સજ્જડ લાગો ઝટકો.

+ + +

ગુસ્તાદ હતો અરઘો ગાડો, ખાતોતો હમેશ કાડો,
બધરાએ માર્યો છુતો હાડો, તેથી પર્યો એ માડો.

+ + +

જમશેદ જમાલગોટો, ઉમરે હુતો છોટો,
માસ્તરે મારયો સોટો, તેથી પકડયો ટોટો.

+ + +

કાવસજી કનજીસ, પીતાતા દરરોજ લેમજીસ,
ઝોહતાતા બનદુસ, ઉતા સદનતર અનદુસ.

+ + +

મેહરજીભાઈ માંકો, તેના બાગે ઘરી કીધો તાકો.
દાહરો આયો વાકો, તેથી મારયો મમરાનો ફાકો.

+ + +

કાવસજી કાકરી, જાય દરરોજ ચાકરી,
લખને લાકરી, બધરી લાયા ફાકરી.

+ + +

પેસ્તનજી:—નશવાનજી હું આપઘાત કરવા માંગુય
તેથી તમાન પીસ્તોત મને આપશે.

નશરવાનજી:—હા, પણ તે એક શરતે.

પેસ્તનજી:—શું શરતે ?

નશરવાનજી:—પહેલે મારો બધરીને મારી નાખજે ને
પછી તું આપઘાત કરજે ?

(નશરવાનજીની બધરી કેવી હાથે)

+ + +

બે સવાલનો એક જવાબ

દરેક ઘરમાં શું હોવું જોઈએ ?

એક સ્ટેશનનું નામ કહો ? જવાબ-(દાદર)

ધંગલીશણાં એકને શું કહે ?

જંગલનું બીજું નામ શું ? જવાબ-(વન)

શરતના એક ઘોડાનું નામ કહો ?

એક મોટરનો મેકર કહો ? જવાબ-(ખુક)

નાદા પપેતાને શું કહે ?

પારસીઓના નવા વરસને શું કહે ? જવાબ-(પપેતી)

ગુજરાતમાં શું થયું હતું ?

પાતાનું બીજું નામ શું ? જવાબ-(રેલ)

ઉતારઓને શું કહે ?

એક ત્રેનનું નામ શું ? જવાબ-(પેસેન્જર)

એક ખાવાની ચીજનું નામ કહો ?

એક સ્ટેશનનું નામ શું ? જવાબ-(મમરા)

છોકરાઓ ચોપડીને શું કહેય ?

પરબીડાને શું કહે ? જવાબ-(કવર)

મીઠાવાલી ચીજ કેવી હોય ?

એક પારસીની અટક કહો ? જવાબ-(ખારી)

બીખારી:—શેઠ એક દોરયું આપો ખોદા તમારૂં બહું કરશે.

રૂસ્તમજી:—(નાના જીવના હોવાથી) પૈસો તો આપુ પણ ખોદાય મારૂં બહુ નહીં કરે તો પૈસો મને પાછો આપશે કે ?

+ + +
દીકરો:—પપાજી તમે મને કાલે કહેલું કેની કે તને હમેશ મારી નકલ કરવી.

પપાજી:—હાથ તો વરી ?

દીકરો:—(મમાંનાં દેખતાં) કાલે તમે પાસેના પીરોબા સાથે જેમ પ્યાર કીધેલો તેની મેં આજે ખરાબર નકલ કીધી.
(મમાંએ પપાને શું કીધું તેની ખબર નથી)

+ + +
માસ્તર:—રૂઝી ખોદાયજી ક્યાં છે ?

રૂઝી:—સાહેબ આપરા કલાસમાં.

માસ્તર:—ખીજે ક્યાં છે ?

રૂઝી:—સાહેબ ખીજે ક્યાં છે તે હું જાણતો નથી ?

માસ્તર:—ત્યારે તે કેમ જાણ્યું કે ખોદાયજી આપરા કલાસમાં છે.

રૂઝી:—સાહેબ પેલો છેલ્લો બાજત પર પેસી બેઠોય તેની અટક ખોદાયજી છે.

+

+

+

બે સવાલનો એક જવાબ

પારસી છોકરાનું નામ કહો ?

એક પારસી રોજનું નામ શું ? જવાબ-(બેહેરામ)

હિન્દુઓ ખોદાયછને શું કહેય ?

એક પારસી રોજનું નામ કહો ? જવાબ-(રામ)

પગમાં શું પેરીએય ?

દરીઆમાં શું આવે ? જવાબ-(મોજા)

એક મચ્છીનું નામ શું ?

એક મીઠાઈનું નામ યહો ? જવાબ-(હલવો)

નાલ્લી છરીને શું કહે ?

ખાણુના વાસણને શું કહે જવાબ-(ચપ્પુ)

આંજની અંદર શું આવે ?

સોયમાં શું પોહીએય ? જવાબ-(દોરો)

કુટખોલમાં શું થાયય ?

એક મચ્છીનું નામ શું ? જવાબ-(ગોલ)

એક પારસી બાઈનું નામ કહો ?

પૈસાનું બીજું નામ શું ? જવાબ-(જર)

એક હિન્દુ બાઈનું નામ કહો ?

હિન્દુઓના, નવા, વરસને શું કહે ? જવાબ-(દીવાલી)

ડાક્ટર:—આમ તાપની શીશી તમારી બધરીના મોઢામાં મુકી કહેજે કે બેથી ત્રણ મીનીટ વેર મોઢુ બંધ રાખે.

ધણી:—પણ ડાક્ટર એવી શીશી આપોની કે જેથી એનુ મોઢુ બેથી ત્રણ કલાક વેર મુગુ રહે.

(મરીબ બીચારો ધણી)

મોટરવાલો:—(અકરાતો ગભરાતો નવરોજી આગલ આશીને) નવરોજી મે તમારા, સાસુજીને હમણાજ મોટર તરે દાબી નાખ્યા.

નવરોજી:—(મોટરવાલાનું કાંઈબી આગલ સમજ્યા વગર) બોલ બોલ તુને કેટલા રૂપ્યા ઇનામ આપુ.

(સાસુ બરી કમજાત હોશે.)

+ + +

માસ્તર:—બોલ કેકી હુ તીજખો કયારે ઘાઉચ.

કેકી:—તમારી બધરી કઈ માગે ત્યારે.

+ + +

૧ લો. દોસ્ત:—આજે તો મે મોટર અટકાવી.

૨ જો દોસ્ત:—ત્યારે તો તું સેન્ડો હશે.

૧ લો. દોસ્ત:—અરે નહીરે, એ તો હુ મોટર નીચે આવી જતોતો તેં જુમ પાડી, મોટર અટકાવી હવે સમજ્યો.

+ + +

માસ્તર:—બાલ જોડે રૂથી શું જોવાથી મારો આંખને
ઠંઠક લાગે.

રૂથી:—સાહેબ તમારી બધરી મહીરે જાય તે જોઈને.

+

+

+

ભીખારી:—હુ વાત લખનારો છું ને મેં એક વાત
લખીય તેનું નામ સો રીતે આપરે પૈસા કમાઈએ
એમ આપયુય.

શેઠ:—ત્યારે તું ભીખ કાંય માગેય.

ભીખારી:—સો માંની પૈસા, કમાવાની આ એક રીત છે.

આ ચોપડી અઢી આનાના સ્ટેંપ, બીડવાથી
નીચલે ઠેકાણેથી મલશે.

જમશેદ મે. દારૂવાલા.

૬. હયુજસ રોડ; મુંબઈ.

અને

જહાંગીર ન. પુનાવાલા.

પારેખ એન્ડ દલાલ હાઉસ કામાબાગ પાસે,
ખેતવાડી બેંક રોડ, મુંબઈ.

વાપરો કૃષ્ણ છાપ, વાપરો,
મલબારી સુગંધી
ધુપ.

દરેક આબરૂદાર વેપારીને ત્યાંથી મળશે.

બનાવનાર:—

શા. યુનીલાલ એન્ડ કંપની

સુખડવાલા.

ડે. ગ્રાંટરોડ શંકર શેઠ રોડ,

શીરીન મેનશન, મુંબઈ ૭.

તા. ક:—અમારે ત્યાંથી સોજળુ મલબારી
સુખડના, માચી પેરીઆ, સલી, ગાદ, તથા
તાછો લોખાત અગર વીગેરે મલશે.

અરે આ શું ?

મીઠાઈ કે મીઠાઈનો

ડુંગર.

કે જેથી તમે ઘડી ઘડી અમારે ત્યાં દોડી
આવો આવો તો બલે આવો-અમારી દુકાન
તમારે માટે ખુલ્લી છે, પણ કાંઈ ખરીદી
કરો તે અગાઉ અમારી મુલાકાતનજર લેજો.
અમારે ત્યાં સોજળ ઘીની ફરમામુ મીઠાઈ
હર વખત તૈયાર મલશે, અથવા ચોર્ડર
આપી, એક વખત ખાતરી કરો.

પ્લીસ ઠેકાણું નોંધી લેશો.

ગુલડ સ્વીટમીટ સ્ટોસ.

૬૦ ગ્રામ ટરમીનસ, ચાંટરોડ.

માલિક:-બ્રહ્મભટ ઇગનલાલ ગીરધનદાસ

આહ ? આહ ?

આહ પીવો તો એવી પીવો કે દાંતમાં
સ્વાદ રહી જાય, તનદરોસ્તી ખીસી નીકલે
ને કોઈ પરોણાઓ આગત હાજર કરીએ તો
વાહ વાહ થાય.

અતી ખુશખોદાર :લહેજતદાર ને જીવને
ખુશ કરે તેવી આહ જોઈતી હોય તો અમારે
ત્યાં સીસોન, નીલગીરી, ત્યાં ખુદ ચીનથી
મંગાવેલી ક્ષોકખી આહ છુટક તથા જથા-
બંધ મળશે.

એક વખત પધારી ખાતરી કરો.

કાશીરામ ગોવીંદજી.

૩૦ વસીઆમલ બીહોંગ

ગાંધીનગર મુંબઈ ૭

દયારામ દામોદર

✽ મીઠા ઈલાસા ✽

સોજી ધીની મીઠાઈઓ બનાવનાર
તથા વેચનાર.

દુકાન
ચીરા, બજાર,
ટે. નં. ૨૪૭૭૭

પ્રાન્થ
ગ્રાંટરોડ.
૪૧૧૪૦.

અમેરીકા ઇંગ્લાડના વેપાર વાર્તા.

અંગબલ કે મગજ કે ખીલવણીને લમતાં
જે કાંઈ ચોપડી-ચોપાન્યાં કે મેગેઝીન-લેટેસ્ટ
તેમજ પાછલના નંબરો-ટુક નફેથી વેચાતાં
યા જુજ ભાડે વાચવા જોઈએ તો આ
ઠામઠામ ડાયરીમાં હમાણા ટપકાવી દ્યો.

એક અજમાયસ લેવાની અલતેમાસ ?

આહમદ ઈસમાઈલ.

લેમીંગટન રોડ ગુંડયર બીલ્ડીંગ સામે-મુંબઈ.

